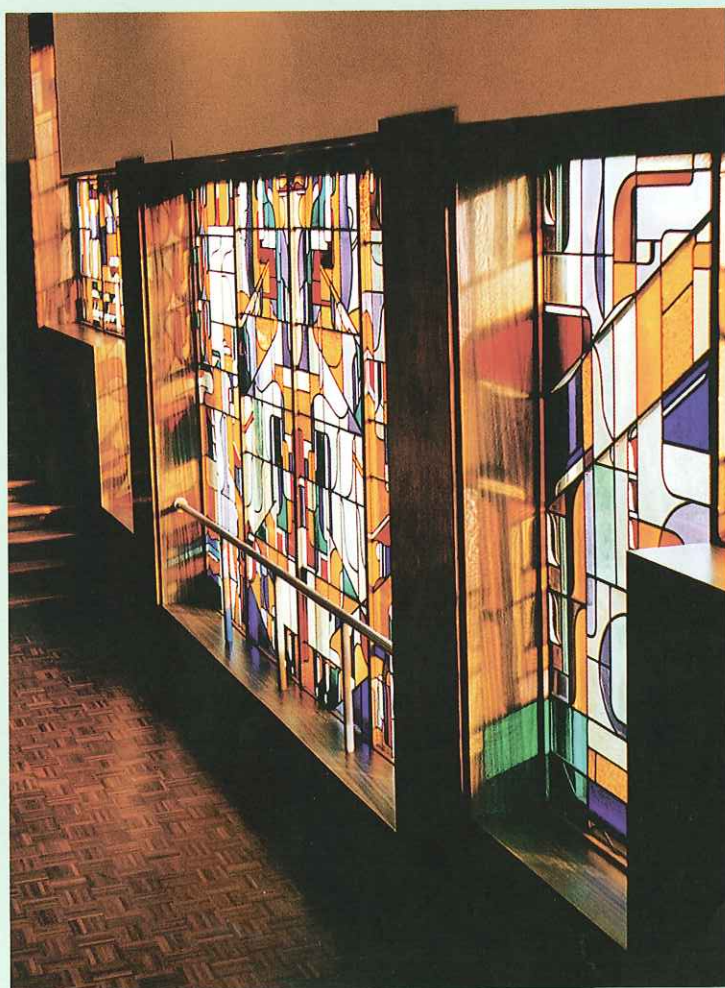

Laat de Bijenkorf haar schoonheid terughalen

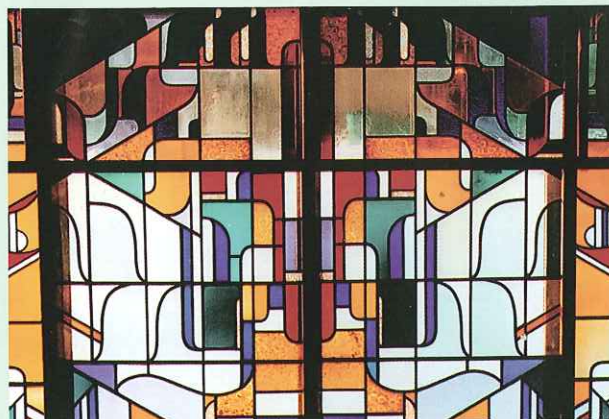
Waar zijn de prachtige kleurige ramen van het monumentale trappenhuis van de Bijenkorf in Den Haag gebleven?

Op weg naar de ontwikkeling van een persoonlijke smaak speelt de omgeving waar een kind opgroeit, een belangrijke rol. Ik groeide op in Den Haag, dat in de oorlogsjaren geleidelijk grauwer werd. Er was steeds minder schoonheid te ervaren. Scheveningen werd steeds lelijker: het mooie, chique en internationale Scheveningen van mijn jeugd verdween. Toch zijn er, als ik nu door mijn geboortestad zwerf, nog steeds informele dingen, aanraakbaar en niet museaal, die mij opeens de schok der herkenning van de eerste schoonheidservaringen terugbrengen.

Onlangs ervoer ik het weer. Ik liep door de Bijenkorf, een soort monumentaal Gesamtkunstwerk uit 1926 waarin de architect Piet Kramer met behulp van vele kunstenaars een 'mooi' waren-

Ramen van de Bijenkorf (foto H.Franse, Den Haag)

(foto H. Franse, Den Haag)

huis ontwikkelde, dat zonder meer chic moest uitstralen. Het gebouw, waaraan ik veel herinneringen heb (ik at er ooit ijs op de daktuin), heeft niet alleen een buitengevel van grote allure, vol monumentale kunst, maar het is een monument waarin, voor diegenen die er oog voor hebben, toegepaste kunst van hoge kwaliteit te zien is. De rijke vormtaal openbaart zich vooral in het trappenhuis, dat vroeger, voor de roltrappen de belangrijkste transportfunctie overnamen, het centrum was van het gebouw.

Vaag herinner ik mij, dat bij de ingang van het centrale trappenhuis een tweetal houten pylonen stond, die ik later ooit in het Centraal Museum te Utrecht heb gezien. Het geheel was bekleed met lambriseringen van licht bruin, vermoedelijk tropisch hout, prachtig bewerkt, en met platforms, waar het gezeefde licht naar binnen viel door monumentale gebrandschilderde ramen.

Opeens zag ik mij weer met mijn moeder over het trappenhuis naar boven lopen. De zon scheen naar binnen. Ik probeerde de kleuren te vangen op mijn kleren en huid. Tussen elke verdieping was dat fel gekleurde glas aangebracht, soms blauwig, soms oranjebruin, soms oranjerood. Ik heb niet kunnen vinden wie de glazeniers zijn geweest en de houtbewerkers die onder leiding

van de smaakvolle, precies werkende Piet Kramer deze prachtige werken maakten, geheel in de traditie van het Bauhaus, dat helderheid paarde aan ambachtelijkheid en architectuur en monumentale kunst opnieuw bij elkaar bracht als in de middeleeuwse bouwhutten.

Ik liep het trapportaal op om opnieuw die sfeer te vinden, maar dat lukte slechts op de 'trap', tussen de 4e en 5e verdieping, waar wij als klanten eigenlijk niet mogen komen. Van het blauwe raam resten slechts wat kleine stukjes. Op andere plekken is de muur doorgebroken; naast de nieuwe trap is gewoon glas aangebracht. Vermoedelijk is dit gebeurd toen het Scalatheater aan de Wagenstraat bij het warenhuis werd getrokken. Er sloeg angst om mijn hart: wat zou men met dit kunstzinnig-ambachtelijke erfgoed gedaan hebben? Deze prachtige ramen, zo stijlzuiver, verwijzen naar de arts and crafts, naar late art nouveau en de architectuuropvatting van het Bauhaus. Bij navraag bleek, dat de vensters nog wel bestaan, maar sommige verblijven in restauratieateliers in Limburg en worden daar voor een astronomisch hoog bedrag gerestaureerd. Andere zijn opgeslagen.

Toch zou ik, wellicht ten overvloede, willen

(foto H. Franse, Den Haag)

pleiten voor het in zijn geheel terugplaatsen van die schoonheid in onze Bijenkorf. Parijse warenhuizen als La Fayette, Au Printemps en La Samaritaine zijn juist door die verwijzing naar de grote stijl zo kenmerkend, zo mooi en zulke unieke trekpleisters. Schoonheid als economische stimulans? Het zou kunnen. In ieder geval: het zou een unieke en informele schoonheidservaring zijn tussen de commerciële producten die het kooplustig publiek nog meer in vervoering zou kunnen brengen.

Hans Franse

(foto's met toestemming van de directie van de Bijenkorf)

Aus Greidanus vertelt

Dat voor de Vrienden van den Haag het Haagse culturele erfgoed niet alleen bestaat uit materiële monumenten blijkt uit de inleidingen die op de jaarvergaderingen worden gehouden.

Op die van 20 mei j.l. stond centraal theatergroep De Appel, die onder leiding van artistiek directeur Aus Greidanus het 30ste theaterseizoen voorbereidt.

Theater De Appel met zijn gelijknamige groep theatermakers en acteurs behoort tot het culturele bezit van Den Haag en vervult mede door de accommodatie een unieke plaats in het nationaal toneelbestel: nergens in Nederland is er immers

een theater zo flexibel, dat het zich kan voegen naar de specifieke ruimtelijke eisen van een regisseur. 'Willen we een muur wegbreken' stelt Aus Greidanus, 'dan breken we een muur weg. Willen we het onder water laten lopen, welnu, dan laten we het onder water lopen.' Dat in zo'n theater unieke producties mogelijk zijn, ligt voor de hand. Het seizoen 2003/2004 staat geheel in het teken van zo'n bijzonder project: 'Tantalus' van de Engelse schrijver John Barton, een spectaculaire voorstelling: het betreft een cyclus van tien toneelstukken plus proloog en epiloog, die in de visie van De Appel gespeeld worden in een dag- en avondvoorstelling met een aantal (eet- en

Glas-in-loodramen weer te zien in het trappenhuis van de Bijenkorf

In het nummer van Ons Den Haag van juli/augustus 2003 stond een artikel van Hans Franse over de grotendeels verdwenen glas-in-loodramen van de Bijenkorf; bij dat artikel stonden een paar foto's van ramen, die nog over waren. Aan het eind van dat artikel pleitte de heer Franse 'voor het in zijn geheel terugplaatsen van die schoonheid van de Bijenkorf'. Zijn wens is in vervulling gegaan, want op vier bordessen in het trappenhuis zijn de ramen weer in volle glorie te zien!

De originele glas-in-loodramen, die dateren uit 1926, het jaar waarin de Bijenkorf werd geopend, werden kort vóór of na de tweede wereldoorlog grotendeels verwijderd: zij moesten plaats maken voor binnenetalages. Wellicht speelde ook mee, dat het voormalige Scala-theater zo dicht tegen de Bijenkorf was gebouwd, dat er geen (zon)licht meer door het glas speelde. Wat er met die ramen is gebeurd, is onbekend. Er is sprake van geweest, dat ze aan de gemeente Den Haag zouden worden geschonken voor het nieuwe stadhuis aan het Burg. De Monchyplein, maar dat is om een of andere reden niet doorgegaan.

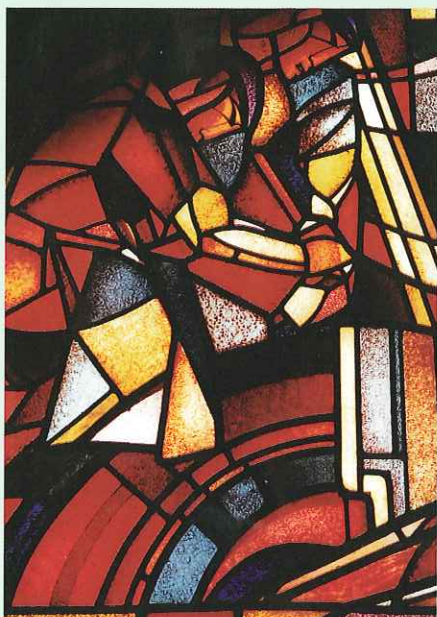
Waar ze dan zijn gebleven? Onbekend! Zijn er onder onze lezers mensen, die er meer van weten?

Willen zij zich dan melden! De directeur van de Bijenkorf, de heer Vergroesen, is zeer geïnteresseerd!

Vier jaar geleden werd opdracht gegeven om de ramen te herstellen; de originele ontwerptekeningen waren echter niet meer te vinden, maar mede aan de hand van (zwart-wit) afbeeldingen uit het boek 'De Bijenkorf 's-Gravenhage' (uitgegeven in 1926 ter gelegenheid van de opening en herdrukt in 2001 bij het 75-jarig jubileum) en van foto's van oud-medewerkers is men er in geslaagd de ramen te reconstrueren. Fragmenten van nog bestaande kleinere ramen gaven goede indicaties voor de kleuren.

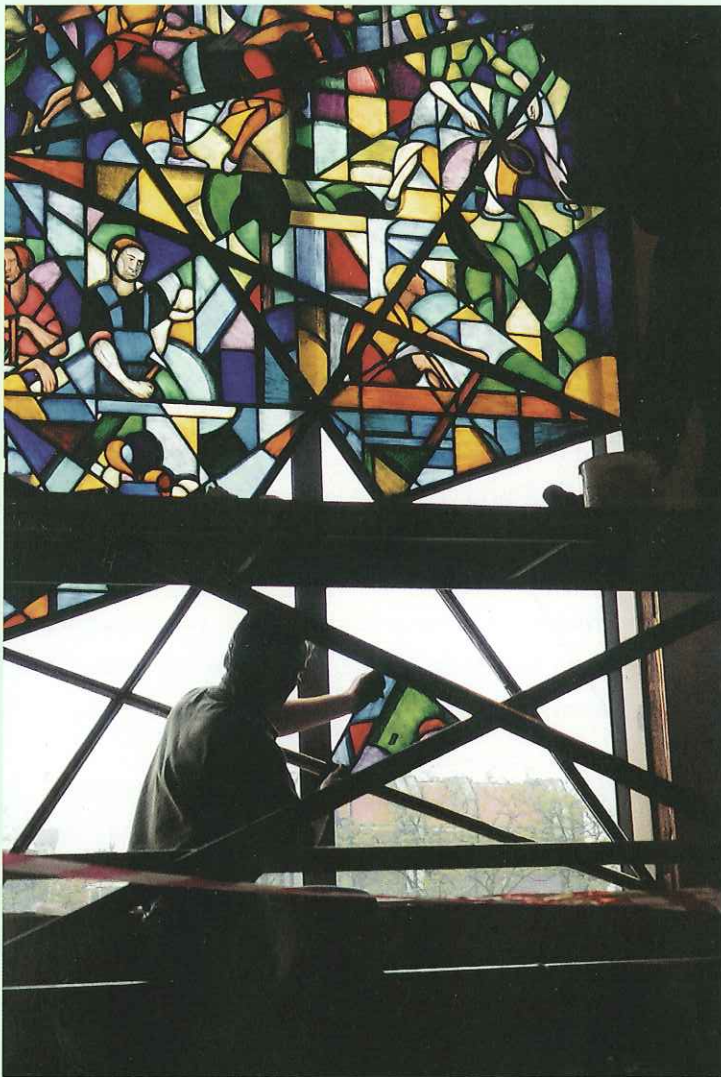
Zo zijn de ramen nu weer in ere hersteld; op 29 april werd het laatste raam geplaatst en ik was uitgenodigd door de directie van de Bijenkorf om te komen kijken.

Het is prachtig te zien hoe het zonlicht door de veelkleurige ramen valt. Opmerkelijk is het raam op het bordes van de 2^e naar de 3^e etage (het raam met de dieren): daar is ook gebruik gemaakt van stukjes glas, geslepen in facetten als edelstenen.

Bron: Ons Den Haag
Nieuws van de Vrienden van Den Haag

Juli/Aug 2004

29 april: Het laatste raam wordt geplaatst (foto: Frank van Maarseveen).
(Detailfoto's van de ramen: Josette Molenaar)

Nog een paar bijzonderheden: het is de bedoeling om in de komende jaren meer van het oude interieur terug te brengen. Zo is men nu bezig om de 3^e etage te verbouwen en weer 'open' te maken zoals het vroeger was, d.w.z. met ramen, waardoor het daglicht naar binnen kan vallen. Heel toepasselijk juist op die etage, waar de woon- en interieurafdeling is gehuisvest.

Dat moet straks in de herfst- en wintertijd vanaf de straat een uitstraling geven, al dat licht door die ramen!

Ook de houtpartijen in het trappenhuis met het mooie houtsnijwerk worden onder handen genomen: nu door het glas-in-lood het al te felle zonlicht wordt geweerd, kan de oorspronkelijke houtkleur weer hersteld worden.

Het is een opmerkelijk feit, dat waar in de loop van vele jaren veel moois uit onze stad is verdwenen, de Bijenkorf bereid is om met veel inspanning en héél veel geld oude luister te herstellen. Een zeer groot compliment waard!

F.v.M.

